

Norads strategi mot 2030

Innhold

Med bærekraftsmålene som ramme for Norads arbeid	
– fakta har makta _____	4
Kjernen i Norads strategi _____	12
Norads fem utviklingsområder _____	12
Fem utviklingsområder for å tydeliggjøre retning _____	14
1 Sette penger i arbeid på en mer strategisk måte _____	16
2 En sentral partner innen bærekraftig utvikling _____	17
3 Bidra til en grønnere verden _____	18
4 Være nyskapende i utvikling av bistanden _____	19
5 Styrke og systematisere utvikling, deling og bruk av kunnskap i Norad _____	20
Kildehenvisninger _____	21

Med bærekraftsmålene som ramme for Norads arbeid – fakta har makta

TENK DEG ...

En grønnere fremtid, i en verden uten fattigdom. Urealistisk? Men mulig. Ja, mer enn mulig. Det sikreste vi kan si om fremtiden er at endring vil skje. Så sent som etter andre verdenskrig lå Europa i ruiner. De færreste landene i verden var demokratiske, nesten alle land i Afrika var kolonier. Alt dette ble endret på et par generasjoner. I 1990 var 61 prosent av alle som levde i Øst-Asia ekstremt fattige. I 2015, mindre enn en generasjon etter, gjaldt dette kun to prosent.

Det er to viktige ting å vite om fremtiden. Det ene er at den blir veldig annerledes enn nåtiden. Det andre er at det er vi mennesker som skaper utviklingen. Vi i Norad er med på det. Vi vil bruke det mandatet vi har fått til å skape en positiv endring vi tror på.

VI SER MOT 2030

Norads strategi ser mot 2030. Det er året bærekraftsmålene skal være nådd. I tillegg skal andre viktige avtaler, som de i Parisavtalen følges opp. Det er lenge til 2030. Teknologisk utvikling, sosial endring eller ukjente kriser kan skape endringer vi i dag ikke ser. Strategien er derfor ikke et forsøk på å planlegge mot 2030, men et verktøy for å manøvrere mot 2030.

For det er også veldig kort tid til 2030. Det går sakte, og det er tungt å endre store utviklingstrekk som vi i Norad arbeider med. Skal verden nå bærekraftsmålene, må investeringsnivået øke raskt og fremskrittene komme fort. Slik vil eierskapet til bærekraftsmålene vokse.

Vi velger derfor å la strategien ha et langsiktig perspektiv. Samtidig skal den virke i det daglige. Derfor kommer de spesifikke utviklingsmålene til å bli vurdert og revidert underveis. Men retningen, den ligger fast.

FNs BÆREKRAFTSMÅL

«Regjeringen har bestemt at bærekraftsmålene utgjør det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer. Regjeringens utviklingspolitiske prioriteringer er godt forankret i 2030-agendaen.»

[REGJERINGEN.NO](https://www.regjeringen.no)

EN VERDEN PÅ VIPPEPUNKTET

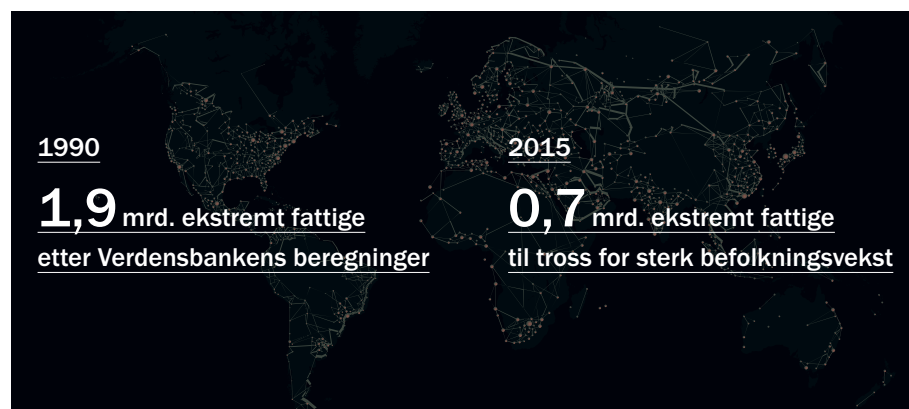
Hva vil fremtiden bringe? Det er ett av de evige spørsmålene som vi stiller oss som enkeltmennesker og samfunn. Denne strategien blir utformet idet verden har gjort enorme sosiale og økonomiske fremskritt.

I 1990 var omkring 1,9 milliarder mennesker regnet som ekstremt fattige etter Verdensbankens beregninger. Dette utgjorde 36 prosent av verdens befolkning. I 2015 var antallet redusert til 737 millioner mennesker. Til tross for sterk befolkningsvekst ble andelen ekstremt fattige redusert til ti prosent av verdens befolkning.¹ I tillegg har tilgang til utdanning, helsetjenester og ren energi økt og barnedødelighet blitt redusert. Selv om mange fremdeles har lite å leve for og er utsatte, er dette fantastiske fremskritt.

Den store fremgangen har vært ulikt fordelt, og det er store regionale forskjeller. Afrika sør for Sahara har gjort langt mindre fremskritt enn andre regioner globalt. Samtidig som ekstrem fattigdom nesten er utryddet i Øst-Asia, er det flere ekstremt fattige i Afrika nå enn det var i 1990.² Over halvparten av verdens ekstremt fattige levde i 2015 i Afrika sør for Sahara, til sammen 420 millioner mennesker.³

Der vi står i dag, i 2021, er det tegn til at fremgangen flater ut. Nedgangen i fattigdom har vært svakere de siste årene. Veksten for det neste tiåret er antatt lavere enn for foregående tiår, en tendens som kan bli ytterligere forsterket av covid-19-pandemien. Økende ulikhet mellom land bidrar til å redusere veksten og øke fattigdommen.

Verdensbankens beregninger på ekstremt fattige

Samtidig fører teknologisk endring til nye muligheter til utvikling for fattige land som ikke hadde slike muligheter for en generasjon siden, og for utviklingssamarbeidet.

Et annet utviklingstrekk er at en økende del av de ekstremt fattige lever i dårlig fungerende eller krigsherjede land, mer enn 40 prosent.⁴ Det krever nytenking om hvordan vi gjennom utviklingssamarbeid kan nå de fattigste og samtidig bidra til utvikling gjennom å bistå med tiltak som baserer seg på forståelse av konteksten i det enkelte land og region.

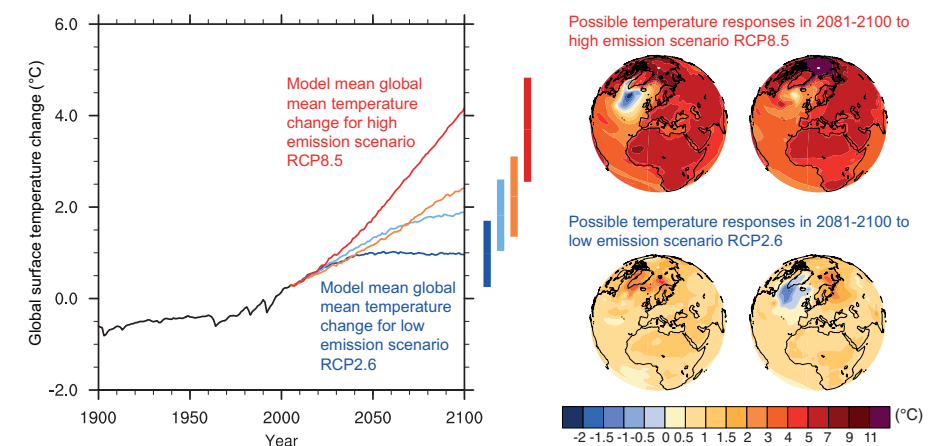
På samme tid som det er gjort store fremskritt med hensyn til sosiale og økonomiske menneskerettigheter, opplever vi en tilbakegang i sivile og politiske rettigheter. Lokale partnere som jobber med sivil samfunn rapporterer stadig om trusler og

vanskeligere arbeidsforhold, noe som krever økt oppmerksomhet fra Norad. Viktige globale initiativer på globale utfordringer har blitt møtt med mer motstand.

Idet denne strategien trer i kraft, er en pandemi som påvirker på tvers av alle sektorer den dominerende utfordringen for hele verden. Problemet og løsningen er genuint global. Slik andre spørsmål som ulikhet, fred og sikkerhet også er.

Et av de mest dramatiske utviklingstrekkene i verden mot 2030 er det likevel de fundamentale endringene i livsgrunlaget vi opplever: Klimakrisen og tapet av natur. De globale klimaendringene har allerede bidratt til konsekvenser for mennesker og samfunn. Selv med innfrielse av Parisavtalen er det sannsynlig at temperaturen globalt vil øke med rundt

Klimagassutslipp

tre grader celsius. Det vil ha enorme konsekvenser. Tap av natur er tett knyttet sammen med klimaendringene, og kan ifølge FNs naturpanel (IPBES) få enda større konsekvenser for oss mennesker enn klimaendringene. Det er ikke så rart: vi mennesker er helt avhengige av naturen for mat, klær, energi og medisiner – ja det meste.

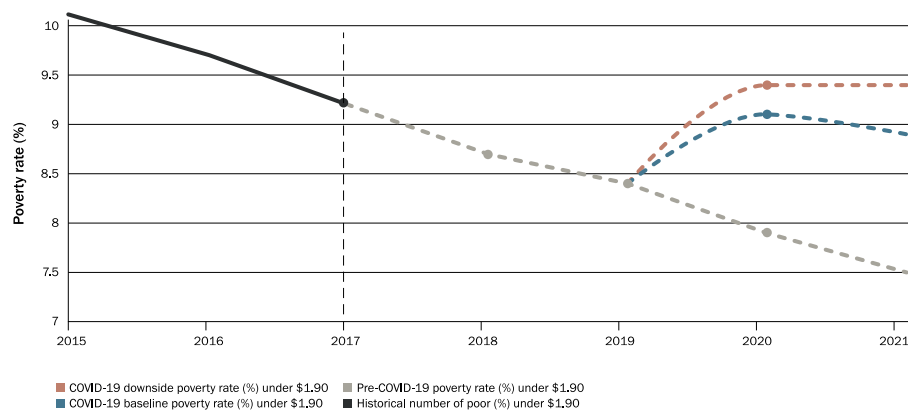
Fattige land blir hardest rammet. Samtidig er dette de landene som har minst ressurser for å tilpasse seg. Verdensbanken regner med en økning i ekstrem fattige på rundt 100 millioner mennesker mot 2030, bare på grunn av klimaendringer.⁵ Forskere har nå dokumentert en sammenheng mellom menneskeskapt klimaendring og mer ekstremvær som orkaner, flom og tørke. Nedbygging av natur og klimaendringer påvirker tempe-

ratur og jordsmonn, regnmønster og lokal flora og fauna. Dette kan igjen få store negative innvirkninger på matproduksjonen. Migrasjon som følge av dette kan bli omfattende, spår FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og Flyktningshjelpen.

Allerede i dag er det langt flere som flykter på grunn av naturkatastrofer og klimaendringer enn av krig og konflikt. Dette vil utfordre hvordan Norad og andre aktører tenker rundt broen mellom kortsiktig humanitær innsats og langsiktig utviklingssamarbeid og samfunnsbygging.

De store økologiske endringene skaper en verden på vippepunktet. Disse endringene utgjør en trussel mot økonomisk og sosial fremgang i fattige land. Vi må forberede oss på et tiår med flere, uforutsette kriser. Vi må forvente at behovene endrer seg

Fattigdomshoppet

plutselig, og at kriser krever nye måter å jobbe på, slik som under covid-19-pandemien som traff verden i 2020.

BÆREKRAFTSMÅLENE ER EN GLOBAL ARBEIDSPLAN – OG RAMME FOR NORADS ARBEID

Tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland introduserte begrepet bærekraftig utvikling i rapporten *Vår felles framtid* fra Brundtlandkommisjonen i 1987.

I 2015 ble 2030-agendaen med 17 bærekraftsmål vedtatt av alle FNs medlemsland. Norge har lagt bærekraftsmålene til grunn for arbeidet både nasjonalt og internasjonalt. «Regjeringen har bestemt at bærekraftsmålene utgjør det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer. Regjeringens utviklingspolitiske prioriteringer er

godt forankret i 2030-agendaen» skriver regjeringen på sine nettsider.⁶ Det er naturlig for Norad å la bærekraftsmålene være rammen for vårt arbeid mot 2030.

Bærekraftsmålene skiller seg på flere måter fra tidligere mål og andre internasjonale avtaler. For det første er det en helhetlig agenda. Bærekraftsmålene ser økonomi, miljø og sosial utvikling i sammenheng. Det er 17 ulike mål, men de henger sammen og skal sees i sammenheng.

For det andre er de felles, de gjelder ikke bare fattige land. Bærekraftsmålene bygger ikke på tanken om at vi skal gi til de trengende. De bygger på partnerskap og likeverd.

«Vi er alle utviklingsland» sa statsminister Erna Solberg da hun presenterte Norges

FNs bærekraftsmål

oppfølging av bærekraftsmålene i 2016. Bærekraftsmålene krever felles innsats fra myndigheter, sivilsamfunn, privat sektor og akademika i alle land. Det er en mobiliseringsagenda og ikke en juridisk bindende avtale.

Til sist innebærer agendaen et viktig prinsipp som er grunnleggende for Norads arbeid. Prinsippet om at ingen skal utelates. De mest sårbare og marginaliserte menneskene i verden skal inkluderes i utviklingen.

Vi tar ansvar for Norges arbeid internasjonalt med å bidra til at utviklingsland når målene. Vi vil innrette vårt arbeid med utviklingssamarbeid for i størst mulig grad å nå målene.

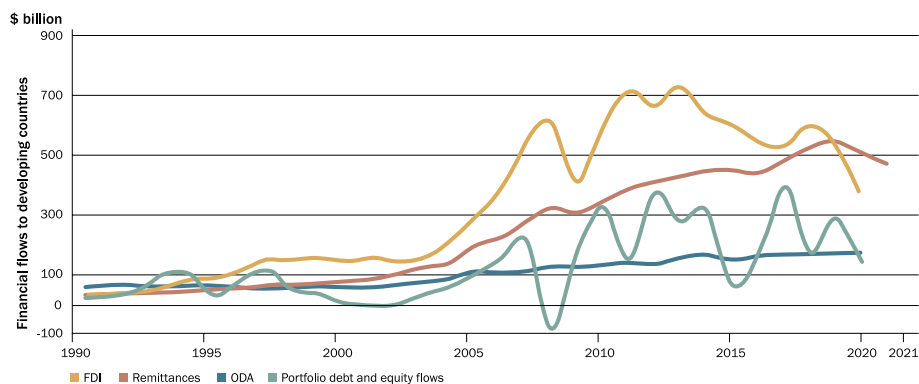
NORADS NYE OPPDRAG: Å SETTE PENGER I ARBEID

I 2020 ble rollen og oppdraget til Norad endret etter en reform i bistandsforvaltningen.

Sett fra Norads ståsted var den største endringen at vi skal forvalte en betydelig større andel av bistandsbudsjettet, basert på mer overordnet mål- og resultatstyring fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Skal vi lykkes, må Norad evne å sette penger i arbeid på en mer strategisk måte for å nå de utviklingspolitiske målene Norge og verden har.

I 2015 forvaltet Norad rundt 4,7 milliarder kroner. I 2020 var dette økt til over 18 milliarder kroner. I 2020 utgjorde dette omkring halve det norske bistands-

Kapitalstrømmer går ned

budsjettet, og det meste av langsiktig utviklingssamarbeid.

Å sette penger i arbeid for å oppnå resultater vil være Norads hovedoppgave i årene som kommer. Å etablere innsatser som kan skape de store endringene vi er ute etter. Det innebærer dialog med partnere om å skape resultater. Det betyr også å kommunisere om resultater, og skape arenaer som kan utløse handling og investeringer fra andre. Det betyr at Norad må evaluere innsatsen vår systematisk med sikte på å bruke kunnskap om både gode og mindre gode resultater til å forbedre oss.

I sum innebærer dette en endring av Norads rolle, selv om mange av oppgavene vi skal gjøre er kjent for oss.

FAKTA HAR MAKTA

Ansvar for en større andel av bistandsbudsjettet krever at vi har omfattende og oppdatert kunnskap om hvordan vi kan bruke penger på måter som bidrar best mulig til bærekraftsmålene og norske utviklingspolitiske mål.

Frem mot 2030 vil Norad få tydelige mål vi skal bidra til å oppnå, og vurdere hvordan disse målene kan nås på en best mulig måte – på tvers av partnere, kanaler og aktører. Det vil kreve en mer helhetlig og strategisk forvaltning enn i dag, integrert og systematisk bruk av kunnskap og innsikt i alle deler av vårt arbeid. Det vil og kreve en mer utstrakt dialog med våre

partnere og partnerland, og Norad må evne å mobilisere ulike type aktører for å nå bærekraftsmålene.

Dette er et kjernepunkt i denne strategien. Vi kaller det at «fakta skal ha makta». Det skal ikke tolkes bokstavelig, men at det finnes ubestridte fakta som alltid skal legges til grunn.

Det betyr at innsikt og forståelse basert på forskning og annen kunnskap alltid skal brukes, og trumfer tradisjon, rutine eller etablerte forestillinger.

Kjernen i Norads strategi

- Bærekraftsmålene er rammen for Norads arbeid. Vi skal bidra til at målene nås!
- Vår primære oppgave er å sette penger i arbeid sammen med partnere.
- Arbeidet skal bygge på kunnskap og innsikt – fakta skal ha makta.

Norads fem utviklingsområder

Utviklingsområdene 1-4 har et eksternt fokus, mens utviklingsområde 5 primært retter seg mot interne forhold.

Foto: Espen Røst

FEM UTVIKLINGSOMRÅDER

Den nye strategien ser mot 2030. For at vi skal lykkes har vi identifisert fem utviklingsområder for å gi en tydelig retning og fokus på arbeidet som ligger foran oss.

Utviklingsmålene skal bidra til bærekraftsmålene og mer strategisk bruk av bistandspenger. Utviklingsområdene 1-4 har et eksternt fokus, mens utviklingsområde 5 primært retter seg mot interne forhold.

Fem utviklingsområder for å tydeliggjøre retning

Foto: Espen Røst

1. Sette penger i arbeid på en mer strategisk måte

Vårt mål er at bistandsbudsjettet skal være et strategisk verktøy for å avskaffe fattigdom, bremse klima- og naturkrisen og bekjempe ulike former for ulikhet.

2. En sentral partner innen bærekraftig utvikling

Vårt mål er at Norad skal være en sentral partner som bringer ulike aktører sammen for å nå bærekraftsmålene i utviklingsland.

Foto: Aleksander Ramslund/Scream Media

3. Bidra til en grønnere verden

Vårt mål er at klima og miljø skal integreres i alt arbeid vi gjør, og være førende for utvikling av nye partnerskap og initiativer.

Foto: Ken Opprann

Foto: Marte Lid

4. Være nyskapende i utvikling av bistanden

Vårt mål er at Norad skal preges av en innovasjons- og nyskapingskultur som prøver nye samarbeidspartnere, kanaler og måter å drive bistand på.

5. Styrke og systematisere utvikling, deling og bruk av kunnskap i Norad

Vårt mål er at Norad skal drive kontinuerlig utvikling av kompetanse og arbeidsmetodikk, øke myndiggjøring av medarbeiderne og stimulere til deling av kunnskap internt og med våre partnere.

Foto: Espen Røst

1. Sette penger i arbeid på en mer strategisk måte

Vårt mål er at bistandsbudsjettet skal være et strategisk verktøy for å avskaffe fattigdom, bremse klima- og naturkrisen og bekjempe ulike former for ulikhet.

Norad forvalter halve bistandsbudsjettet, med stort ansvar for resultatene som oppnås.

Vi har strategisk dialog med partnere før, under og etter innsatser. Vi skal konsentrere innsatsen mot systemendringer og jobbe for store og helhetlige porteføljer hvor langsiktig innsats og resultater sees i sammenheng.

For å lykkes med dette må vi jobbe for bedre å forstå sammenhengen våre bidrag skal virke i, og legge til rette for bruk av oppdatert kunnskap og forvaltning. Vi skal også ha en mer systematisk tilnærming til risiko og jobbe på tvers av kanaler og partnere. Hos oss er fag og forvaltning en integrert prosess.

Tilgang til ren og rimelig energi gir resultater sosialt, miljømessig og økonomisk. På bildet ser vi Dorcas Mcheri, som jobber på kraftstasjonen Mbagala i Dar Es Salaam. Foto: Espen Røst

2. En sentral partner innen bærekraftig utvikling

Vårt mål er at Norad skal være en sentral partner som bringer ulike aktører sammen for å bidra til at utviklingsland når bærekraftsmålene.

Dette betyr at Norad tar en større rolle enn før som samfunnsaktør innen bistand, nasjonalt og internasjonalt, og inntar en tydeligere ekspertrolle i offentligheten gjennom ulike virkemidler og kanaler.

Vi skal skape arenaer, nettverk og partnerskap som utløser handling, og være et nav for alle som arbeider med utvikling.

Vi skal være et direktorat med eierskap til bærekraftig utvikling i offentligheten. Vi ønsker å bidra til engasjement og kunnskap om bærekraftsmålene og kommunisere effekter og forståelse av bistand og bærekraftig utvikling, både hos de som tar beslutninger i samfunnet og bredere grupper.

Foto: Aleksander Ramsland/Scream Media

3. Bidra til en grønnere verden

Vårt mål er at klima og miljø skal integreres i alt arbeidet vi gjør, og være førende for inngåelse av nye partnerskap og initiativer.

Dette betyr at Norad skal sørge for at all bistand er i tråd med Parisavtalen og andre globale miljømål og -avtaler.

Vi skal systematisk integrere klima og miljø på prosjekt- og porteføljenivå og tydelig legge vekt på dette i dialog med samarbeidspartnere. Vi vil jobbe for å være ledende i det offentlige Norge som en grønn etat.

Det norske klima og skoginitiativet støtter arbeidet for reduserte utslipp av karbondioksid fra avskoging og skogforringelse. Foto: Ken Opprann

4. Være nyskapende i utvikling av bistanden

Vårt mål er at Norad skal preges av en innovasjons- og nyskapingsskiltur som prøver nye samarbeidspartnere, kanaler og måter å drive bistand på.

Dette betyr mer aktivt å vurdere nye metoder, kanaler og partnere som kan ta oss lengre.

Norad skal tenke nytt rundt hvordan vi kan nå fram til mottakere. Vi skal arbeide mer systematisk med å utvikle det faglige grunnlaget for bistanden, og følge og forstå nye utviklingstrekk hos samarbeidspartnere. Viktige deler av kunnskapsgrunnlaget vårt skal produseres av partnere og kunnskapsmiljøer i utviklingsland.

Norad vil utvikle kompetanse og kultur for innovasjon internt i etaten, og bruke midler til å teste ut nye ideer samt oppskalering av de beste ideene som gir gode resultater.

Conan Obame fra AEGOS bruker droner for å overvåke regnskogen i Gabon, og for å oppdage ulovlig hogst eller områder der gullgravere har ødelagt skogen. Regnskogen i Gabon er en del av verdens nest største regnskog, Kongobassenget. Foto: Marte Lid

5. Styrke og systematisere utvikling, deling og bruk av kunnskap i Norad

Vårt mål er at Norad skal drive kontinuerlig utvikling av kompetanse og arbeidsmetodikk, øke myndiggjøring av medarbeiderne og stimulere til deling av kunnskap internt og med våre partnere.

For å lykkes med dette vil vi styrke Norads læringskultur og motivere til kunnskaps- og erfaringsutveksling.

Vi skal jobbe mer på tvers og fremme mer selvstendighet og myndighet til ledere og medarbeidere i organisasjonen. Norad skal prioritere kompetanseheving og karriereutvikling ved bruk av strategisk kompetanseutvikling. Vi vil fremme intern mobilitet og tilby muligheten til å ta på seg nye oppgaver.

Norad skal ta i bruk teknologi og digitale verktøy som vil forbedre og effektivisere vår arbeidsmåte. Vi må ta store skritt innenfor digitaliseringsagendaen i tiåret frem mot 2030 for å nå målene våre.

Vi skal jobbe for å øke mangfoldet blant Norads ansatte, langs flere dimensjoner.

George King fra Sierra Leone delte sine betraktninger om digitale teknologier og utvikling på Norad-konferansen 2019. Foto: Espen Røst

Kildehenvisninger

FOTNOTER

¹ World Bank. 2020. Poverty and Shared Prosperity 2020: Reversals of Fortune. Washington, DC: World Bank. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/34496> License: CC BY 3.0 IGO.

² Ibid.

³ World Bank Poverty and Equity Database. Sist sjekket 23. September 2020

⁴ <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview> - sist oppdatert 07.10.2020.

⁵ World Bank. 2020. Poverty and Shared Prosperity 2020: Reversals of Fortune. Washington, DC: World Bank. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/34496> License: CC BY 3.0 IGO.

⁶ https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/bkm_agenda2030/id2510974/ - sist oppdatert 18.05.2020.

GRAFER

Side 7

Klimagassutslipp: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WG1AR5_Chapter12_FINAL.pdf - sist besøkt 10.02.2021.

Side 8

Fattigdomshoppet: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/10/07/covid-19-to-add-as-many-as-150-million-extreme-poor-by-2021> - sist oppdatert 30.11.2020

Side 10

Kapitalstrømmer: IMF & World Bank: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2020/06/pdf/COVID19-pandemic-impact-on-remittance-flows-sayeh.pdf> - sist besøkt 06.02.2021.

50 år med energisamarbeid mellom Norge og Tanzania. Da landsbyen Hondogo, Chalinze District, Pwani region fikk strøm, ga det innbyggerne helt nye muligheter. Foto: Espen Røst

Norad

Direktoratet for utviklingssamarbeid

Postadresse: P.O. Box 1303 Vika 0112 Oslo

Besøksadresse: Bygdøy allé 2, 0257 Oslo, Norge

Tel: +47 23 98 00 00 / Fax: +47 23 98 00 99

postmottak@norad.no / www.norad.no